

בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

קבוע ליום 7.9.2015 בפני כב' הנשיאה נאור וכב' השופטים חיות ומלצר

- העותרים:**
1. המוקד לפליטים ולמהגרים
 2. האגודה לזכויות האזרח בישראל
 3. רופאים לזכויות אדם - ישראל

כולם ע"י עו"ד רחל פרידמן /או אסף וייצן
מהמוקד לפליטים ולמהגרים
וכן ע"י עו"ד עודד פלר ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

שכתובתם להמצאת כתבי בי-דין הינה:
המוקד לפליטים ולמהגרים
רח' נחלת בנימין 75, תל אביב
טל': 03-5608185; טל' נייד: 05404251631; פקס: 03-6844812
דוא"ל: rachel@hotline.org.il

- נגד -

המשיב: שר הפנים

באמצעות פרקליטות המדינה
מרחוב צלאח-א-דין 29, ירושלים

תגובה מטעם העותרים לתגובה המקדמית מטעם המשיב

בהתאם להחלטת כב' הנשיאה מיום 1.9.2015 מתכבדים העותרים להגיב בקצרה לתגובה המקדמית מטעם המשיב מיום 31.8.2015.

1. נזכיר בקצרה: עניינה של העתירה במי ששחררו ממשמורת משום שיש קושי, שאינו תלוי בהם, להרחיקם מישראל. לו היתה אפשרות להרחיקם – המשיב היה עושה זאת. לו היה נמצא שאינם משתפים פעולה עם הרחקתם – היו נותרים במשמורת. ואולם, אין אפשרות להרחיקם, ולא נמצא כי הם אינם משתפים פעולה. אנשים אלה מצויים בישראל ואינם רשאים לעבוד בה ולהתפרנס. כחלק מתנאי שחרורם הם נדרשים להתייצב מעת לעת במשרדיו של המשיב באזור התפעול המערבי בנתב"ג. המדובר במבנה שנסיעה אליו יקרה ומציבה בפני הנדרשים להתייצב בו קושי כלכלי; במבנה שאינו נגיש; שאין כל הכוונה אליו; שההגעה אליו אורכת זמן רב ברכבת ולאחר מכן בהליכה רגלית ממושכת; ושאינו ערוך לקבל קהל כלל, ודאי את כמות האנשים שנדרשים להתייצב בו.

2. יודגש, כי בניגוד לטענות המשיב, העותרים אינם יוצאים נגד עצם הדרישה להתייצב מעת לעת, אלא נגד הדרישה להתייצב במשרדיו אלה של המשיב. התייצבות צריכה להיות במקום ובתנאים שלא יעמידו אנשים בסכנה להפר את תנאי השחרור ולהיעצר, ולא יפגעו בכבודם ובזכויותיהם.

3. עוד יודגש, כי בניגוד לטענות המשיב, העותרים אינם משיגים אך על התנאים הפיזיים במקום – אף לא בעיקר על התנאים – אלא בשילובם של דברים: במיקומו הלא נגיש של המתקן, בעלות ההגעה אליו ובעובדה שאינו מיועד לקבלת קהל ואינו מותאם לכך. ההגעה לנתב"ג יקרה, וההגעה בתוך נתב"ג למבנה אינה קלה. בניגוד לטענות המשיב, אין כל שירות הסעה בתוך נתב"ג למשרדי המשיב. שירות הסעה הפנימי בנתב"ג מיועד לטסים ולשבים, והוא מהטרמינל הנוסעים לחניון, ולא למשרדי המשיב.

4. המשיב טוען בתגובתו, שמדובר באנשים שונים ובמקרים שונים, ואף על פי כן אינו הולם זאת עם העובדה הפשוטה שכל אותם אנשים, ללא יוצא מהכלל, נדרשים להתייצב במקום אחד בלבד ואין בלתו – במשרדיו בנתב"ג, משרדים שכלל אינם מיועדים לקבלת קהל. המשיב מתעלם בתגובתו מטענות של העותרים, כי דרישתו, שמאות אנשים, שבתנאי שחרורם על ידי בית הדין לביקורת משמורת נקבעו תנאים קונקרטיים להתייצב במקום אחר, יתייצבו במשרדיו אלה, אינה בסמכות. לא בכדי הוא מתעלם מכך, משום שידוע לו שהיה עליו לפנות לבית הדין ולבקש לשנות את תנאי שחרורם. תחת זאת, המשיב טוען, כי דווקא על כל אחד ואחד מן המתייצבים לנהל הליך פרטני בעניין הדרישה להתייצבותו שם. אין כל הצדקה לשלוח מאות אנשים, החיים מהיד אל הפה, לנהל הליכים משפטיים פרטניים נגד הדרישה. ראשית, משום שהיתה זו חובתו של המשיב, ולא חובתם. שנית, משום שרובם אינם מיוצגים ולא יוכלו להרשות לעצמם זאת. שלישית, משום שאפילו היו מיוצגים – לא ברור הטעם שבניהול הליכים פרטניים, שעה שהטענות כולן עניינן בעצם הדרישה להתייצב במקום זה דווקא, ומשעה שהמשיב ממילא מודה בתגובתו שאינו מציע כיום כל חלופה אחרת להתייצבות עתית.

5. אף בפנייה אל המשיב בעניין אין כל תוחלת. אם בכל יום של קבלת קהל מתייצבים בממוצע – על פי תגובת המשיב – כמאה איש (ויש ימים בהם מספר המתייצבים הוא כפול), ובתוך משרדיו מקום לכחמישים איש בלבד, יוצא שמחצית המתייצבים (או יותר מכך) נותרים שעות על גבי שעות בחוץ, בעמידה, חשופים לפגעי מזג האוויר. אין ברחבת הכניסה כדי להצל על העשרות הממתנינים בחוץ בעמידה, אין מקומות ישיבה עבור עשרות, ולמשיב אין דבר לעשות בקשר לכך. על חוסר התאמתם של המשרדים לקבלת קהל ועל חוסר התוחלת שבפנייה אל המשיב בעניין תעיד התכתבות מן החודש האחרון: מכתבה של עו"ד ענת בן-דור אל מר יוסי אדלשטיין מיום 6.8.2015 ואל תשובתה של גבי אורית שרמי, ממונה ביקורת הגבולות, מיום 25.8.2015 (העתק מכתבה של עו"ד בן-דור הועבר על ידי ב"כ העותרים לב"כ המשיב מיד עם שליחתו למר אדלשטיין).

העתק מכתבה של עו"ד ענת בן-דור מיום 6.8.2015 מצ"ב ומסומן א'.
העתק תשובתה של גבי אורית שרמי מיום 25.8.2015 מצ"ב ומסומן ב'.

6. יתרה מזו, המשיב ער לכך שלא די בתיקונים קומסטיים על מנת להכשיר את משרדיו באזור התפעולי לקבלת קהל. הוא יודע זאת, ויודעים זאת עובדיו המשרתים במקום. הדברים נאמרים על ידי העובדים בפה מלא.

7. במה הדברים אמורים? בתגובתו אין המשיב מגלה, כי בעקבות הגשת העתירה החליט להעתיק את ההתייצבות ממשרדיו באזור התפעולי בנתב"ג למקום אחר (אף הוא בלתי נגיש בנתב"ג) וקבע מועד לביצוע ההחלטה. מהלך זה לווה בהתנגדות עזה של עובדי רשות האוכלוסין וההגירה, והמשיב חזר בו מהחלטתו להעתיק את המשרדים. מהלך זה נלמד ממכתב של מועצת עובדי רשות האוכלוסין וההגירה, שנשלח ביום 27.5.2015 אל מר יוסי אדשליטיין, ראש מינהל אכיפה וזרים ברשות (החתום על התצהיר שניתן בתמיכה לתגובת המשיב). העתק המכתב נשלח לגורמים רבים, ובין היתר לב"כ העותרים. עם קבלתו נשלח העתקו על ידי ב"כ העותרים לב"כ המשיב.

העתק מכתב מועצת עובדי רשות האוכלוסין וההגירה מיום 27.5.2015 מצ"ב ומסומן ג'.

8. עניינו של המכתב הוא "מתקן מרחב מרכז" – המשרדים מושא העתירה. משרדים אלה שימשו את עובדי היחידה קודם לחודש מאי 2014, אז נוספה על הפעילות שם ההתייצבות העתית של מאות משוחררים בערובה – מה שמכונה במכתבה של מועצת העובדים: "מטלות נוספות (החתמות ורישום ביקורת גבולות ברמה ארצית)". העובדים מציינים בבירור ובאופן מודגש: "**מתקן זה אינו מיועד לקבלת קהל**". עוד מציינים העובדים כי הוחלט לבצע שינוי "קוסמטי" – שינוי ש"לא פותר את ההליך המתנהל בבג"ץ ואף מחריף את הליך ההחתמות" – של העתקת הליך ה"החתמות" ל"טרמינל המורחקים" בנתב"ג. העובדים מעלים טענות שונות נגד השימוש ב"טרמינל המורחקים" (ואנו נוסף – מתקן נוסף בנתב"ג שההגעה אליו יקרה ומורכבת). מועצת העובדים מודיעה, כי אף שנקבע לוח זמנים להעתקת הפעילות, הרי שעד שלא תתקיים עימם פגישה, הנחתה את העובדים שלא לשתף פעולה עם ההחלטה להעתיק את הפעילות "ולכן לוח הזמנים שפורסם אינו רלוונטי".

9. זכרם של דברים אלה לא בא כלל בתגובת המשיב. תחת זאת בחר המשיב לבצע שינויים קומסטיים במשרדיו כיום, ולהצהיר במענה לעתירה זו כי הם מותאמים לקבלת קהל.

10. אם כן, משרדי המשיב בנתב"ג פועלים עוד קודם שהחלו ההתייצבויות בהם, והם משמשים את יחידת האכיפה של המשיב. הם לא יועדו לקבלת קהל ואינם מותאמים לכך. לאחר שנסגרו משרדי המשיב בחולון, המשיב לא העלה בדעתו לעשות בהם שימוש לצורך דרישת התייצבות, משום שידע שהם אינם מתאימים לכך. משום כך, משך תשעה חודשים ויתר למעשה על אכיפת התייצבות. ואולם, משלא נמצאו משרדים אחרים, החליט לכפות התייצבות דווקא בהם, אף שאינם מיועדים לקבלת קהל ואינם מותאמים לכך. בעקבות הגשת העתירה החליט להעתיק את ההתייצבות ממשרדים אלה למקום אחר בנתב"ג. המהלך לווה בהתנגדות של העובדים, והמשיב חזר בו. הוא ערך תיקונים קוסמטיים במתקן, ומציגם כמתקן מותאם.

11. נציין, כי מינהל אכיפה זורים של הרשות פועל בארבעה מרחבים: צפון, דרום, מרכז ותל-אביב, ויש לו משרדים בחיפה, בעומר, ברמלה, בתל-אביב, בבני-ברק, בקציעות ובנתב"ג. עובדי מרחב מרכז, שבמשרדיהם בנתב"ג הוחלט לעשות שימוש לצורך התייצבות המשוררים, אין מומחיות מיוחדת שמצדיקה התייצבות דווקא אצלם. מדובר, כאמור במכתבם של העובדים, ב"החתמות". המשיב עצמו מעיד על עובדיו באתר האינטרנט של רשות האוכלוסין וההגירה, כי הם כשירים לטפל במשימה זו בכל מקום בו יהיו: "צוותי האכיפה פועלים בארבעה מרחבי אכיפה: מרחב צפון, מרחב דרום, מרחב מרכז ומרחב תל-אביב. כלל עובדי המרחב הינם עובדים המוגדרים כעובדים ורסטיליים, נתון המאפשר תמרון פעילות כנגד מעסיקים וכנגד שוהים בלתי חוקיים. כל עובדי המרחב לוקחים חלק פעיל במשימות האכיפה כשבנוסף לפעילות האכיפה מוטלים עליהם גם תפקידי מינהל שונים במרחב."

ר': דו"ח שנתי חוק חופש המידע 2014:

<http://www.piba.gov.il/PublicationAndTender/Documents/FOI2014.pdf>

12. הנה כי כן, אין הצדקה מיוחדת למתקן בנתב"ג דווקא, ואין הצדקה להימנע מפריסה ארצית. המשיב מודה בתגובתו שהוא עדיין פועל למצוא מבנה חלופי, ואולם הדברים אינם מתקדמים. אף שלט הכוונה לא הצליח להציב בנתב"ג עד כה. בדיוק לצורך זה נחוצה התערבות בית המשפט – מתן צו על תנאי ולעתים אף צו מוחלט, על מנת לגרום למשיב להעתיק משרדים שאינם מותאמים לקבלת קהל. בית משפט נכבד עשה זאת בעבר (ר' בג"ץ 2783/03 ג'ברא נ' שר הפנים, פ"ד נח(2) 437 (2003)).

עודד פלר, עו"ד

רחל פרידמן, עו"ד

3 בספטמבר 2015

ב"כ העותרים